

1.12.2021

Kansallinen metsästrategia 2025
Strateginen hanke I: Osaaminen ja koulutus

Kokouspöytäkirja 6

Metsätalouden koulutuksen kehittämisverkosto 2020–2021

Aika: 23.11.2021 klo 10 - 11.55

Paikka: Teams

Läsnä

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Jukka Lehtinen
Opetushallitus, Jaana Villikka-Storm
Metsäkoulutus ry, Ville Manner
Stora Enso/UEF, Kalle Kärhä
Kuljetusliike Kari Malmstedt Oy, Kari Malmstedt
Taaleri Oyj / Metsärahasot, Jyrki Ketola
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Xamk, Jukka Mäntylä
Tampereen seudun ammattiopisto, Tredu, metsäkonekoulutus, Mari K. Nieminen
Livia, metsuri-metsäpalvelutuottajakoulutus, Matleena Lindström
Itä-Suomen yliopisto, UEF, Teijo Palander
Versowood Oy, Pauli Otava
Suomen metsäyhdistys, Sirpa Kärkkäinen
Metsämiesten Säätiö, Ilari Pirttilä
Metsäteho, Jukka Malinen
Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Savo, Pekka Sahlman
Maa- ja metsätalousministeriö, Satu Rantala, puheenjohtaja
TTS Työteho-seura, Eila Lautanen, sihteeri

Kutsuttuna 4 § Metsätieteiden maisterikoulutuksen tila ja kehittämistarpeet: tutkija Riitta Kilpeläinen, TTS Työteho-seura

Poissa

Metsähallitus, Terhi Koipijärvi
Metsäkonepalvelu Oy, Teemu Tolppa

Käsitellyt asiat

1 § Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen 10.00 ja suoritettiin nimenhuuto. Läsä oli 17 verkostotoimijaa 19:stä.

2 § Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Esityslista hyväksyttiin muutoksitta kokouksen työjärjestykseksi.

3 § Edellisen kokouksen pöytäkirja. Liite 1.

Edellisen kokouksen pöytäkirja on tarkastettu sähköisesti 15.10. -25.10.2021. Hyväksytty pöytäkirja on allekirjoituksin vahvistettuna annettu tiedoksi kehittämisverkoston jäsenille 25.10.2021.

- Merkittiin tiedoksi

4 § Metsätieteiden maisterikoulutuksen tila ja kehittämistarpeet. Liite 2, esitys Kilpeläinen.

Valmisteluasiana seuraavassa kokouksessa tehtäviä johtopäätöksiä varten esitteli tutkija Riitta Kilpeläinen TTS Työtehoseurasta metsätieteiden maisterimittauksen 2021 alustavia tuloksia sekä metsätieteiden maisterikoulutuksen tilaa ja kehittämistarpeita pohjautuen vuosien 2011- 2020 laatumittausaineistoihin.

Esityksessä ja sen pohjalta käydyssä keskustelussa nostettiin esiin seuraavat havainnot sekä tehtiin kolme ponsiesitystä, joita kaikkia kannatettiin

- 2011 -2020 on valmistunut kahdesta yliopistosta yhteensä 980 metsätieteiden maisteria, joista 750 on ollut suomalaisia; suomalaisia metsätieteiden maistereita on valmistunut 10-vuoden aikajanaalla keskimäärin 75/ vuosi
- metsätalouden työvoimatarve Osaamisen Ennakointifoorumin 2020 mukaan vuosina 2017-2035 on 11 300 uutta ammattilaista, joista 7% on yliopistokoulutuksesta eli 43.9 hlöä/vuosi.
- valmistuneista maistereista lähes puolet sijoittuu koulutuksen jälkeen Uudellemaalle
 - 2011- 2022 valmistuneista 750 suomalaisesta mmm 529 on valmistunut HY:stä (n.53/vuosi)
 - HY:n mmm opiskelijoilla
 - 45.8 % synnyinmaakunta on Uusimaa
 - 66.7 % asuinmaakunta valmistumisen jälkeen on Uusimaa
- 2011-2020 valmistuneilla, kyselyihin vastanneilla yleisin pääaine oli
 - yliopistossa 1 ekologia (39 %)
 - yliopistossa 2 metsäteknologia (43 %)
- valittuja pääaineita ja työllistymistä yliopistoittain tarkasteltaessa on havaittavissa, että vastaajista työskenteli (5 yleisintä/ työttömyys)
 - yliopisto 1: muissa tehtävissä 23 %, tutkimus ja kehitystöissä 12 %, puunhankinnan ja logistiikan tehtävissä 9 %, rahoitus ja talous 7 %, tietojärjestelmät ja niiden kehittäminen 5 %; työttömänä oli 8 %
 - yliopisto 2: puunhankinnan ja logistiikan tehtävissä 21 %, muissa tehtävissä 18 %, tietojärjestelmät ja niiden kehittäminen 13 %, tutkimus- ja kehittämistehtävät 10 % ja sekä metsänhoito, viranomaistehtävät että koulutus kaikissa 6 % (yht. 18 %); työttömänä oli 4 %
 - molemmista yliopistoista valmistuneista 1 % työskenteli ympäristönsuojelu- ja yritys vastuutehtävissä

- vuoden 2021 vastaajista 88 % ilmoitti halunneensa työllistyä metsäalan tehtäviin
 - yliopistosta 1 valmistuneista 38 % työllistyi koulutusta vastaavaan työhön metsäalalle, 11 % muuhun työhön metsäalalle, 15 % koulutusta vastaavaan työhön muulle alalle ja 20 % muuhun työhön, 1 % työskenteli apurahatutkijoina.
 - yliopistosta 2 valmistuneista 50 % työllistyi koulutusta vastaavaan työhön metsäalalle, 18 % muuhun työhön metsäalalle, 7 % koulutusta vastaavaan työhön muulle alalle ja 12 % muuhun työhön, 1 % työskenteli apurahatutkijoina.
- teoreettinen, akateeminen koulutus on tuloksekasta, mutta apurahavetoinen epävakaa tutkijan ura ei houkuttele
 - tutkimuksessa työskentelee kaikkiaan 8 % vuoden 2021 vastaajista; apurahatutkijoina 1 %
- kyseenalaisettiin, tuntevatko valmistuneet metsätieteiden maisterit metsäalan työmarkkinat ja työllisyysmahdollisuudet sekä niissä tarvittavan osaamisen
 - painotettiin opintojen ohjauksen merkitystä: pääainevalinnat, sivuainevalinnat ja työllistymisen edistäminen
 - huomioitiin, että on huolehdittava metsäalalle kiinnittymisestä koulutuksen aikana (alalle sijoittuvat harjoittelut ja muut työelämäyhteydet tärkeitä)
- metsätieteiden maisterit kilpailevat samoista työ- ja harjoittelupaikoista metsätalousinsinöörien kanssa
 - koulutusta olisi kehitettävä niin, että toisena toisena painopisteenä tutkimusosaamisen ohella olisi vahvempi metsäalan asiantuntijatyön hallinta
 - metsäalan asiantuntijakoulutuksen toteuttaminen => yhteinen ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen metsätalouden korkea-asteen koulutusohjelma
- metsätieteitä tullaan opiskelemaan päämääränä työllistyä metsäalalle. Ennakoitu työvoimatarve metsätieteiden maistereiden osalta on 40 - 44 hlöä/ vuosi. Vuonna 2020 suomalaisia valmistui 99, vuonna 2019 86 ja aloittaneita vuonna 2021 on yli sata. Kenen etua ylikoulutus palvelee?
 - se ei palvele opiskelijoiden etua: liian moni metsäalalle töihin halunnut pettyy
 - se ei palvele työnantajia, joilta odotetaan kasvavia työelämäyhteistyöresursseja paremman työelämävastaavuuden aikaansaamiseksi
 - resurssien tuhaaminen ei palvele myöskään valtion taloudenpitoa
- ponsi 1: koska määrällistä ylikoulutusongelmaa on myös AMK-koulutuksessa ja valmistuneet kilpailevat samoista työpaikoista valtaosan maisterivalmistuvista työllistyessä metsäalan operatiivisiin asiantuntijatehtäviin, tulee käynnistää pilotointeja metsäalan korkea-asteen koulutuksen yhteistä rakenteellisesta uudistamisesta niin, että metsäasiantuntijuuden osaaminen vahvistuu maisterikoulutuksessa.
- ponsi 2: tämän foorumin käyttöön olisi hyvä saada vertailu AMK- ja maisteriopiskelijoiden eroista substanssiosaamisessa, työllistyvyydessä ja valmistuneiden yksikköhinnassa (TTS-aineistot)
- ponsi 3: metsätieteissä aloittaneiden opiskelijoiden tulee varhaisessa vaiheessa ennen pääaineen valintaa saada ohjausta opintoihinsa. Metsäkoulutus ry olisi sopiva toimija järjestämään aiheesta vuosittain – esim. syys-lokakuussa - amk ja yliopisto-opiskelijoille yhteisen webinaarin, missä suurimmat työnantajatahot kertoisivat, millaista osaamista omaavaa työvoimaa tulevat palkkaamaan organisaatioihinsa ja mitkä ovat ratkaisevat tiedot, taidot ja asenteet aloittavalla työntekijällä

- metsäteollisuuden palvelukseen tulevilta henkilöiltä odotetaan kykyä itsenäiseen työkentelyyn, hyviä tiedonhankinta- ja projektiosaamisen taitoja, mutta myös nyt heikoiten kehittyneiden osaamisalueiden joukossa olevia yrittäjyysosaamista, metsäsertifiointia ja esimiestaitoja
 - yliopistokoulutettuja ja amk-valmistuneita palkataan samoihin tehtäviin osaamisen – ei tutkinnon- perusteella, mistä syystä yritysten näkökulmasta on kannatettavaa kehittää pilotointien kautta metsäalan korkea-asteiden koulutuksen rakenteellisesta uudistamisesta metsäasiantuntijuuden osaamisen vahvistamiseksi yliopistokoulutuksessa.

5 § Jatkuvan oppimisen tila ja sen kehittämistarpeet. Liite 3, esitys Lindström; liite 4, esitys Nieminen; liite 5, esitys Mäntylä; liite 6, esitys Palander.

Edellisessä kokouksessa nousi esiin kysymys, miten ympäristö-, kiertotalous- ja ilmasto-osaamisen sisältyy metsäalan substanssiopintoihin ja onko saavutettu osaamistaso valmistuneille ammattilaisille työelämässä riittävää. Alan imagon ja vetovoiman näkökulmasta on tärkeää, miten metsäalan ammattilaiset kohtaavat arkipäivässään asiakkaat ja sidosryhmät mm. hiilineutraalius-, kiertotalous- ja luontokatokeskusteluissa.

Alan oppilaitoksissa tehtyjä panostuksia aihepiiriin osaamisen opetuksen kehittämiseen ei ole aiemmin käsitelty julkisessa keskustelussa, joten tässä kokouksessa oppilaitosten edustajat pitivät lyhyet esitykset kouluttamiensa tutkintojen substanssitaitoihin sisältyvistä ympäristö-, kiertotalous- ja ilmasto-osaamisen taitojen opinnoista.

- kommenttipuheenvuoro ” miten ympäristö-, kiertotalous- ja ilmasto-osaamisen sisältyy substanssiopintoihin metsuri-metsäpalvelujen tuottajaopinnoissa: Matleena Lindström
- kommenttipuheenvuoro ” miten ympäristö-, kiertotalous- ja ilmasto-osaamisen sisältyy substanssiopintoihin metsäkoneenkuljettajaopinnoissa”: Mari K Nieminen
- kommenttipuheenvuoro ” miten ympäristö-, kiertotalous- ja ilmasto-osaamisen sisältyy substanssiopintoihin metsätalousinsinööriopinnoissa”: Jukka Mäntylä
- kommenttipuheenvuoro ” miten ympäristö-, kiertotalous- ja ilmasto-osaamisen sisältyy substanssiopintoihin metsätieteiden maisteriopinnoissa”: Teijo Palander

Kommenttipuheenvuoroihin pohjautuen todettiin, että aihepiiriin asiat ovat hyvin ja monipuolisesti otettu huomioon koulutuksissa eri asteilla ja ne ovat myös hyvin integroitu opintoihin.

Nostettiin esiin kysymys, meneekö viesti, että asiassa ollaan metsäalalla pitkällä ja alan opetuksessa tehdään paljon aihepiiriin liittyen, perille alan ulkopuolisille.

Todettiin, että mitä metsäala tekee ympäristö-, kiertotalous- ja ilmastokysymyksiin liittyen, ei tule esille varsinkaan nuorille. Syksyllä 2021 metsäalan opintonsa aloittaneille meneillään tutkimuksessa on havaittavissa merkittävä määrä hakijoita, jo haluaa tehdä käytännön työtä, missä ilmastomuutos otetaan huomioon ja viedä eteenpäin sellaista metsienhoitoa ja metsätaloutta, missä ilmastoasiat otetaan huomioon. Kiinnostusta vastuulliseen työkentelyyn on alalle tultaessa ja osa haluaa tulla muuttamaan toimintatapoja, kun eivät tiedä, mitä asioiden eteen on jo tehty. Vanhat myytit, mitkä eivät perustu asiantietoon, on kumottava.

Johtopäätökset

- Koulutuspoliittinen selontekoluonnos on annettu eduskunnalle 8.4.2021 ja käsittely on edelleen meneillään.
 - sisältää 2040-luvulle koulutuksen ja tutkimuksen tavoitetilan sekä toimenpiteet
 - merkittävin vaikuttava tekijä on Suomen väestönkehitys, sillä ennusteen mukaan Suomen väestö supistuu vuodesta 2031 alkaen, etenkin nuorten ikäluokkien koot pienenevät. Väestönmuutos edellyttää niin ohjauksen, rakenteiden kuin toimintatapojen muutosta
 - tilannekuvina ja muutostekijöinä Kopossa korostuvat kokonaisuudet
 - tasa-arvoa koulutuksella
 - teknologian ja digitalisaation mahdollisuudet koulutuksessa ja tutkimuksessa
 - muuttuva työelämä, uudistuva koulutus
 - kansainvälisyys ja globaali vastuu
 - ympäristön tila ja ilmastonmuutos
- jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset ovat valmistuneet 2020 vuoden lopulla
 - edistetään työikäisten mahdollisuuksia kehittää osaamistaan, varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus, koulutus- ja työllisyyspalveluja kehitetään kokonaisuutena
 - jatkuvan oppimisen tavoitteet: osaamistaso nousee, työllisyysaste nousee, korkeakoulututkinnon suorittaneiden 25–64-vuotiaiden määrä ja osuus kasvaa (tavoite:50 % ikäluokasta), perusasteen jälkeistä tutkintoa vailla olevien 25–64-vuotiaiden määrä ja osuus vähenevät, jokaisella on mahdollisuus uudistaa osaamistaan ennakoivasti tavoitteena
- jatkuvan oppimisen keskeiset haasteet
 - koulutustarjonnassa on aukkoja; lyhyt, työelämärelevantit koulutusvaihtoehdot puuttuvat, mikä johtaa mm. maksuttoman tutkintokoulutuksen käyttämiseen täydennyskoulutuksena
 - osaamispanostukset eivät kohdennu tarpeiden mukaisesti. Tähän pelkkä koulutustarjonnan lisääminen ei ole ratkaisu
 - etuusjärjestelmien kehittäminen tukemaan jatkuvaa oppimista
- jatkuvan oppimisen palvelukeskus aloittanut toimintansa 1.9.2021
 - toimii Opetushallituksen erillisyyksikkönä, Opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö vastaavat ohjauksesta yhdessä
 - toiminta hakee muotoaan: koordinointi, rahoitus, kehittäminen, lyhytkestoiset ”räätälöidyt” organisaatio koulutukset
- muutokset metsäalan alan toimintakulttuurissa ja -ympäristössä ovat asettaneet uusia osaamisvaatimuksia kaikkien metsäalan ammattilaisten koulutukseen ja työhön
 - toimintakulttuuri on muuttunut tarkoista metsänhoidon ohjeista monimuotoisempaan suuntaan ; ammattilainen tarjoaa vaihtoehtoja toimenpiteiden toteutukseen ; asiakas päättää
 - tarvitaan

- syvempää luonnon ja metsähoidon perusteiden tuntemusta ja valmiutta tarjota vaihtoehtoisia käsittelytapoja sekä perustella ne asiakkaalle
- oma työ ja osaaminen on osattava myydä asiakkalle
- sosiaalisten taitojen merkitys työssä on korostunut
 - pitää tulla toimeen erilaiset arvot omaavien ihmisten kanssa (asiakkaat, työyhteisö): ihmisten erilaisuuden ymmärtäminen, ihmissuhde- ja vuorovaikutustaidot, viestintä- ja kommunikointitaidot, asiakaspalvelutaidot
- tutkintokoulutuksista valmistuvilla metsäsubstanssi on pääsääntöisesti hyvää ja riittävää
 - johtuen vähäisestä käytännönteiden osuudesta opinnoissa korkea-asteilta valmistuneilla on havaittavissa epävarmuutta työurien alkuvaiheessa
 - vastavalmistuneen kuljettajan metsäkonetyön tuottamattomuus on taloudellinen rasite koneyrityksille
 - alan imagon ja vetovoiman näkökulmasta on tärkeää, miten metsäalan ammattilaiset kohtaavat arkipäivässään asiakkaat ja sidosryhmät mm. hiilineutraalius-, kiertotalous- ja luontokakeskusteluissa
 - todettiin, että aihepiirin asiat ovat hyvin ja monipuolisesti otettu huomioon koulutuksissa eri asteilla ja ne ovat myös hyvin integroitu opintoihin.
 - viesti, että hiilineutraalius-, kiertotalous- ja luontokakeskusteluissa asioissa ollaan metsäalalla pitkällä ja alan opetuksessa tehdään paljon aihepiiriin liittyen, ei mene perille alan ulkopuolisille ja varsinkaan nuorille. Vanhat myytit, mitkä eivät perustu asiantietoon, on kumottava.
- ammattilaisten jatkuvassa oppimisessa korostuvat yksilöiden tarpeet
 - tutkintoihin/tutkinnon osiin sitomattomien, ad hoc-tyyppisten, räätälöityjen koulutuksien ja omaehtoisten koulutautumismahdollisuuksien tarve lisääntyy
 - tarvitaan myös alan yhteistä lisäkoulutustarjontaa, jossa eri yritysten ammattilaiset tapaavat
 - parhaiden käytäntöjen leviäminen yritysten välillä ja ”vertaistuki”
- on havaittavissa selkeä tarve uudistaa rahoitusmalleja lyhytkestoisien täydennyskoulutuksen rahoittamiseen soveltuvaksi ja yksilöiden urakehitystä tukevaksi
- huolestuttavaa on, että osaamistason nostaminen nähdään poliittisesti pelkästään korkea-asteen tutkintojen määrien lisäämisenä
 - asiayhteydessä pitäisi nähdä myös muita tapoja esim. kehittämällä kisällijärjestelmää tekijäoppijoille käytännön taitojen osaamisen tason nostoon ja päivitykseen

6 § Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 26.1.2022 klo 12-16 mieluummin lähikokouksena MMM:n tiloissa, mutta varaudutaan muuttamaan hybridiksi tai kokonaan teamsiksi vallitsevan koronatilanteen mukaan.

7 § Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistuneita aktiivisesta keskustelusta ja päätti kokouksen klo 11.55.

Liitteet

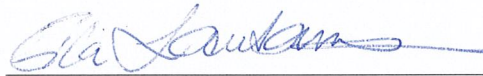
- Liite 1 Edellisen kokouksen pöytäkirja
- Liite 2 Esitys Kilpeläinen
- Liite 3 Esitys Lindström
- Liite 4 Esitys Nieminen
- Liite 5 Esitys Mäntylä
- Liite 6 Esitys Palander

Pöytäkirja on tarkastettu sähköisesti. Kokoukseen 23.11.2021 osallistuneet verkoston jäsenet ovat tarkastuksen suorittaneet 3.12.2021 alkaen 13.12.2021 klo 16.00 mennessä. Pöytäkirja hyväksyttiin muutoksitta.

Helsinki 14.12.2021

Satu Rantala, puheenjohtaja

Eila Lautanen, sihteeri

Jakelu Metsätalouden koulutuksen kehittämistoimikunnan jäsenet